

Memòria de la prospecció geofísica al jaciment de la Costa de la Serra (la Secuita, Tarragonès) duta a terme el 25 de novembre de 2014

Formes d'ocupació del territori i evolució del poblament a
la Cessetània occidental durant la protohistòria (1r
mil·lenni aC)

Direcció tècnica:
Joan Canela Gràcia
Núria Otero Herraiz

ÍNDEX

1. Situació i accés.....	3
2. Antecedents de la recerca.....	3
3. Objectius de la intervenció.....	4
4. Metodologia.....	4
5. Intervenció del dia 25 de novembre de 2014.....	5
6. Valoració i consideracions finals.....	5

BIBLIOGRAFIA

IL·LUSTRACIONS

1. Situació i accés

El jaciment està dins el terme municipal de la Secuita (Tarragonès), a 2,5km al nord del nucli urbà. Ocupa els terrenys situats en el polígon 4 les parcel·les 11, 12, 13, 47 i 64. Les coordenades UTM (ETRS 89) són: X: 356552 Y: 4565576 i 212m d'alçada sobre el nivell del mar.

En la làm. I s'hi pot veure la localització del jaciment en els plànols topogràfics 1:50.000 i 1:25.000 de l'Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya. En la làm. II s'hi recull la seva situació en el full 268-133 del plànol topogràfic a escala 1:5.000 de l'ICGC (làm. II A) i a continuació l'ortofotoimatge del mateix (làm. IIB).

Per arribar-hi des de Tarragona cal agafar la carretera del Pont d'Armentera (TP-2031) i un cop passat el quilòmetre 13, a 400m girar a l'esquerra per un camí que condueix vers un camp de vinya. Aquest camí s'ha de continuar durant 350m i ens conduirà fins un puig que sobresurt de manera destacada respecte l'entorn, als seus peus hi ha un camp de garrofers recent plantats i en la part superior un camp d'ametllers. Una part important de les finques que hi ha en l'entorn estan abandonades. El jaciment es troba enmig de dos cursos hídrics tot i que a certa distància (2 km aproximadament), són el barranc dels Garidells i el Torrent de Renau.

2. Antecedents de la recerca

Aquest assentament ibèric va ser descobert per Marc Dalmau el 2004 i sembla tractar-se d'un hàbitat de certa entitat. Es va localitzar en superfície una quantitat important de ceràmica comuna ibèrica però també materials que indiquen una cronologia tardorepublicana (Campaniana A i B). Pel que es refereix a material amfòric, es va documentar una àmfora púnico-ebussitana (T.8.1.2.1) situada cronològicament entre finals del segle IV aC i mitjans del III aC. La presència d'àmfora grecoitàlica i itàlica (Dr.1A, Dr.1B i Dr.1C) ofereix un ventall cronològic de segle III-I aC (Dalmau 2010, 39 i 40). El jaciment ha estat inclòs i estudiat en la tesi doctoral de Joan Canela (Canela 2014, 211). A nivell d'estructures s'observa en la vessant sud del turó una construcció feta amb carreus, de cronologia més tardana. El camí que dóna accés a la part superior del turó passa per sobre d'un mur que sembla de clara factura ibèrica, que podria ser el mur perimetral de l'assentament.

La superfície aproximada de l'hàbitat seria lleugerament superior a l'hectàrea, tractant-se d'un nucli de poblament concentrat de tercer ordre.

3. Objectius de la intervenció

Els objectius fixats per aquesta intervenció consistien en prospectar una superfície total de 2400 m² distribuïts en 6 quadres de 20x20m de costat. Aquests es varen dividir en dos sectors: el sector 1 situat a l'extrem meridional de la plataforma superior de l'elevació i orientat en direcció NE-SO comprenia 3 quadres i abastava una superfície de 1200 m²; el sector 2 presentava les mateixes característiques i es trobava en el camp de garrofers situat als peus del tossal (làm. III).

4. Metodologia

El mètode utilitzat en la prospecció geofísica a la Costa de la Serra és la resistivitat elèctrica. La prospecció elèctrica és una de les tècniques més antigues però també una de les més fiables ja que és poc sensible a les interferències externes. S'ha emprat un resistímetre RM-15 (làm. IV), aquest aparell mesura la resistència del subsòl, és a dir la seva capacitat per oposar-se al pas d'una corrent elèctrica. El procediment consisteix en injectar corrent elèctric en el subsòl i mesurar la diferència de potencial elèctric que es crea entre els diferents punts de la quadrícula. Aquest sistema precisa quatre elèctrodes, dos que romanen fixos i injecten corrent mentre que els mòbils mesuren el diferencial. La prospecció s'ha dut a terme prenent lectures a cada metre, d'aquesta forma es genera per a cada quadrícula un mapa de propietats a una resolució d'1m²/píxel. Els resultats han estat tractats mitjançant el programa GEOPLOT 3.0 de GeoscanResearch.

5. Intervenció del dia 25 de novembre de 2014

El dia 25 de novembre de 2014 es dugué a terme la prospecció geofísica a la Costa de la Serra (là.m. V). De les 6 quadrícules projectades inicialment solament la n. 1 del sector 1 va poder ser prospectada (là.m.III) en direcció NE-SO. Una avaria del resistímetre va impossibilitar cobrir la superfície restant. Els resultats del quadre prospectat es presenten georeferenciats en la là.m. VI.

6. Valoració i consideracions finals

Si bé en la imatge obtinguda mitjançant el sistema RM-15 s'hi observen certs contrastos i anomalies la parcialitat de la informació dificulta establir-ne una interpretació. Com hem exposat en el punt anterior la prospecció elèctrica a la Costa de la Serra no es va poder completar a causa d'una avaria del resistímetre. Malgrat aquesta incidència i tenint coneixement dels resultats positius d'aquests tipus d'experiències en jaciments com Molí d'Espígol, Illa d'en Reixach o Puig Ciutat valorem positivament l'aplicació de mètodes de prospecció geofísica, ja que contribueixen a optimitzar l'activitat arqueològica (Principal *et al*, 2012: 165-182; Sala *et al*, 2013: 249-265 i Garcia *et al*, 2010: 685-714).

Així doncs l'aplicació de la geofísica permet formular hipòtesis en un temps mínim i conèixer la configuració espacial i morfològica del jaciment abans d'excavar, dirigint l'activitat arqueològica als punts amb més potencial. Per tot l'anterior es valora repetir l'experiència en un futur proper.

Arribats a aquest punt volem afegir que durant la campanya d'excavacions efectuada a la Costa de la Serra durant els mesos de juny i juliol de 2016 es varen efectuar rases de control que varen descartar la presència d'estructures constructives i nivells arqueològics degut a l'alt grau d'arrasament que presentava l'àrea prospectada.

BIBLIOGRAFIA

CANELA, J. (2014): Evolució del poblament i el paisatge a la Cessetània occidental durant el 1r mil·lenni aC, Tesi doctoral, URV-ICAC, Tarragona.

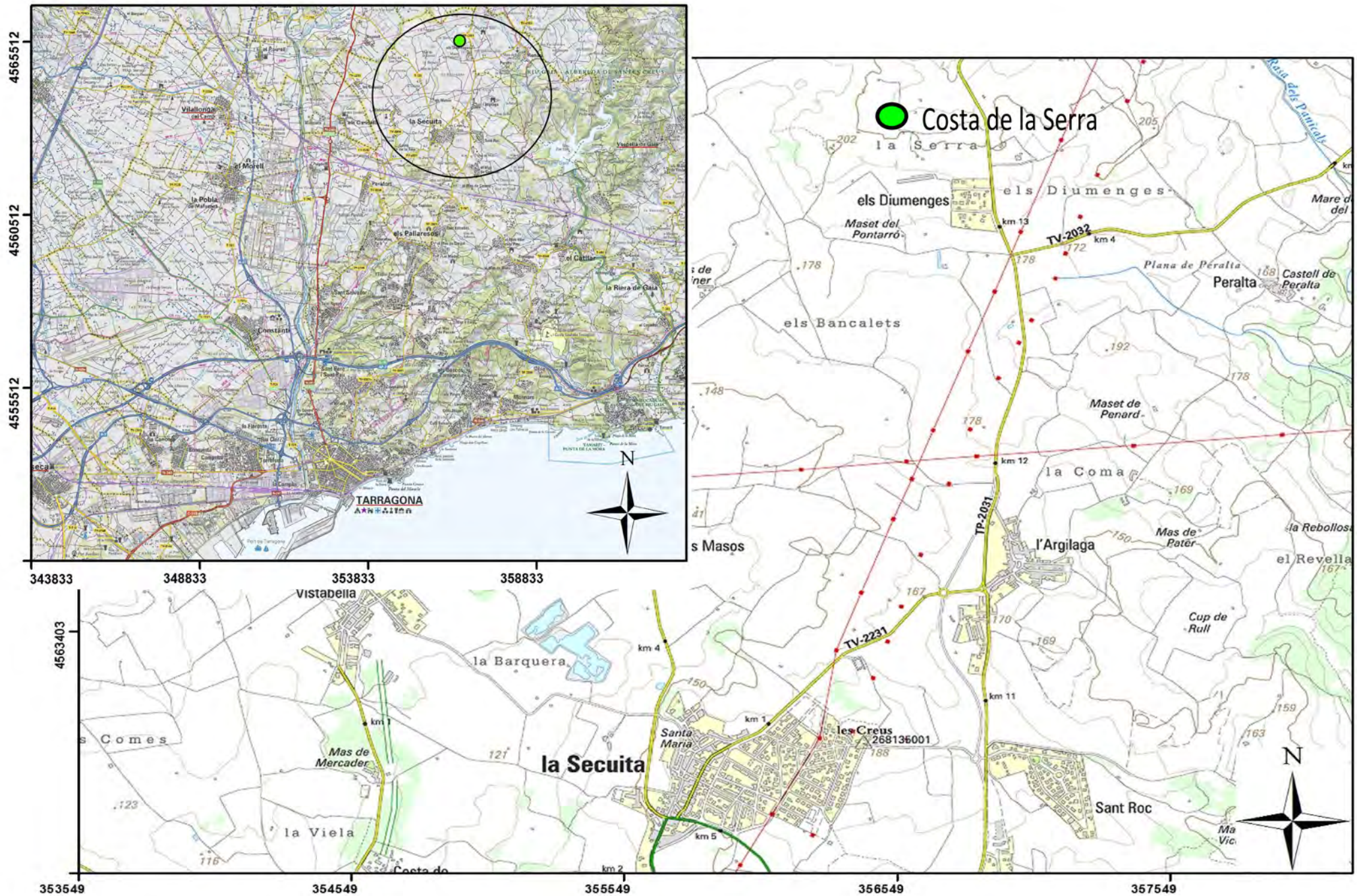
DALMAU, M. (2010): *Estudi del poblament antic d'una àrea localitzada al nord de Tàrraco (termes de l'Argilaga, la Secuïta, Renau i el Catllar). Segles V aC – V dC*, Treball de recerca del Màster en Arqueologia Clàssica, ICAC, URV, UAB, Inèdit. 39 i 40

PRINCIPAL, J.; ASENSIO, D.; SALA, R. (2012): L'espai suburbà de la ciutat ilergeta del Molí d'Espígol (Tornabous, l'Urgell), *El paisatge periurbà a la Mediterrània occidental durant la protohistòria i l'antiguitat. Actes del col·loqui internacional (2009) / Le paysage périurbain en Méditerranée occidentale pendant la Protohistoire et l'Antiquité*, Documenta 26, Institut Català d'Arqueologia Clàssica, 165-182.

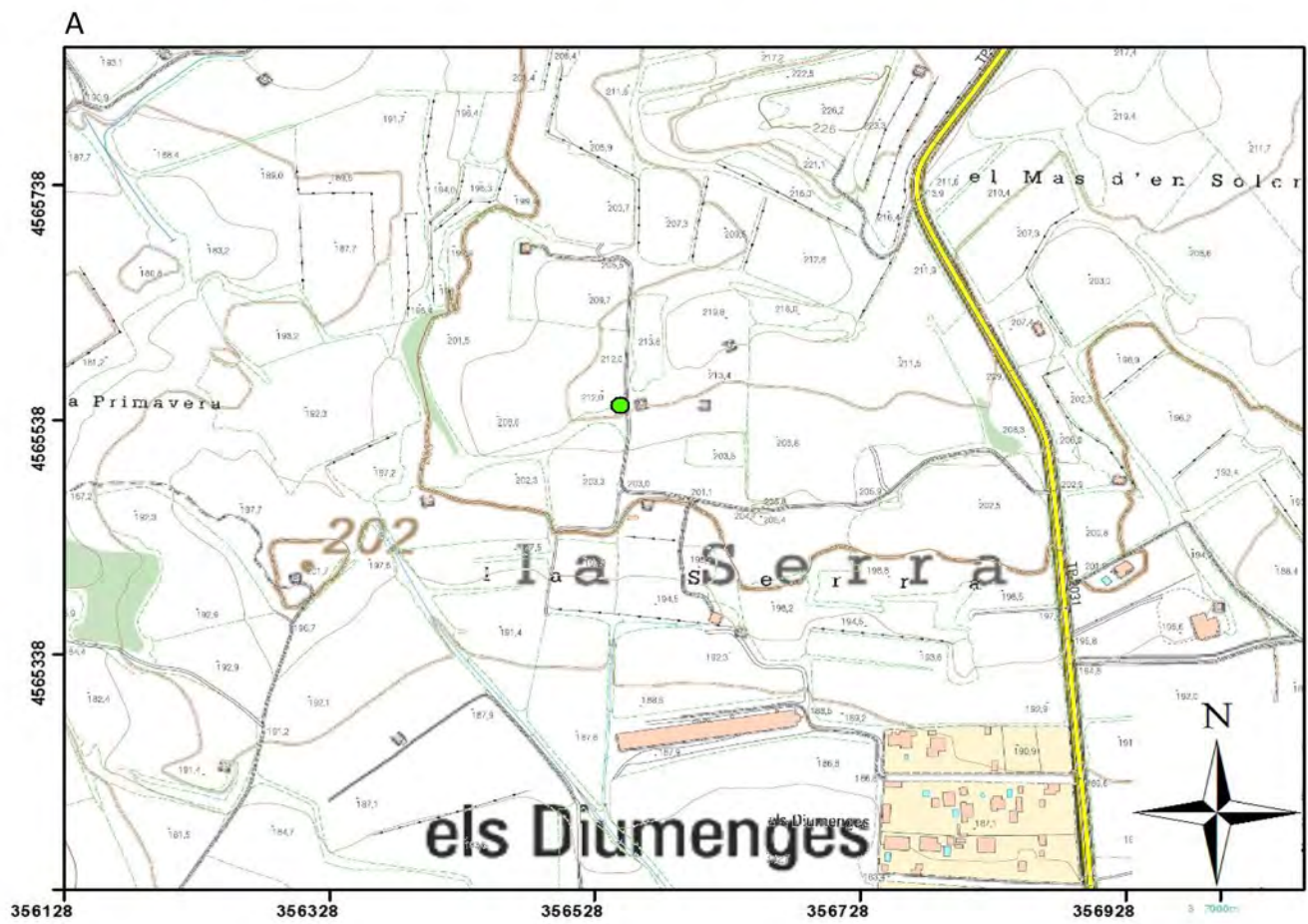
SALA, R.; PRINCIPAL, J.; OLMOS, P.; TAMBA, R.; GARCIA, E. (2013): Multimethod Geophysical Survey at the Iron Age Iberian Site of El Molí d'Espígol (Tornabous, Lleida, Catalonia) : Exploring Urban Mesh Patterns Using Geophysics, *Archaeological Prospection* 20, 249–265.

GARCIA, E., PADRÓS, C., PUJOL, A., SALA, R., TAMBA, R. (2010): Resultats preliminars de la primera campanya d'excavació al jaciment de Puig Ciutat (Oristà, Osona). *AUSA XXIV* – 166, 685-714.

IL·LUSTRACIONS

Làmina I. Situació de la Costa de la Serra (la Secuita, Tarragonès) en els plànols topogràfics 1:50.000 i 1:25.000 de l'Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya

Làm. II

A. Situació de la Costa de la Serra en el plànol topogràfic 1:5.000 de l'Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya.

B. Situació del jaciment en l'ortofotoimatge 1:5.000 de l'Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya.

Làm. III

Situació i distribució espacial de la quadrícula sobre l'ortofotoimatge a escala 1:5.000 de l'ICGC.

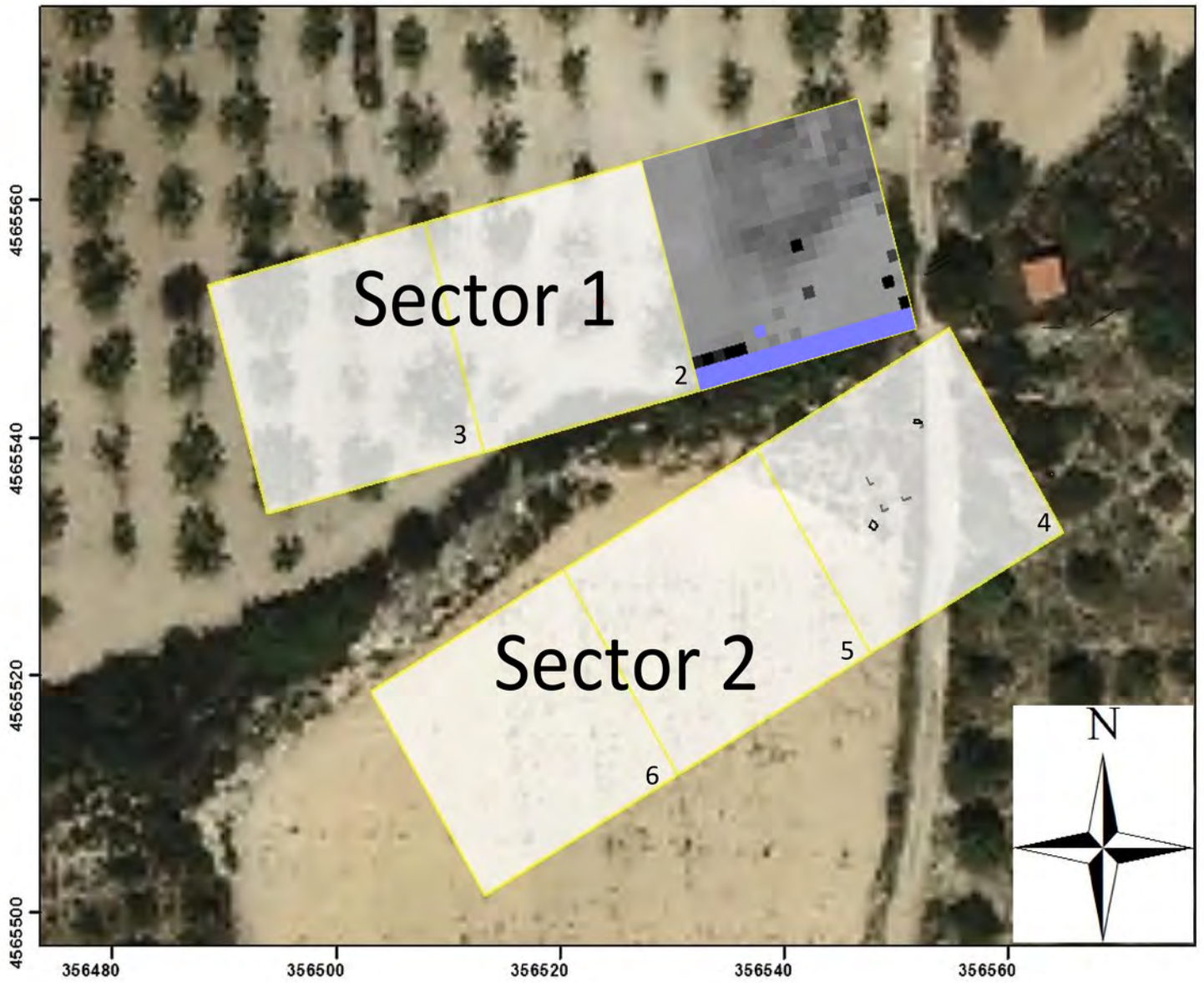
Àrea prospectada

Làm. IV
Imatges del resistímetre RM-15 utilitzat per a la prospecció geolèctrica a la Costa de la Serra

Làm. V.
Realització de la prospecció geolèctrica a la Costa de la Serra

Làm VI.

Resultats de la quadrícula prospectada en relació a la quadrícula inicialment plantejada i a l'ortofotoimatge 1:5.000 de l'ICGC.